

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr 46/2024 van 17 mei 2024

Betreft: Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest, het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de oprichting en het beheer van de Individual Learning Account en het elektronisch uitwisselen van gegevens inzake opleiding (CO-A-2024-099)

Vertaling¹

Sleutelwoorden: recht op opleiding – doeleinden – beginsel van voorzienbaarheid – toestemming – bewaartermijn – databank (legaliteitsbeginsel)

Het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit"), aanwezig: de dames Juline Deschuyteneer, Cédrine Morlière, en Griet Verhenneman en de heren Yves-Alexandre de Montjoye en Bart Preneel;

Gelet op de wet van 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit, met name de artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op artikel 25, derde lid, van de WOG, volgens hetwelk de beslissingen van het Kenniscentrum bij meerderheid van stemmen worden aangenomen;

Gelet op Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVG");

Gelet op de adviesaanvraag van Christie Moreale, Minister van Waals Gewest belast met opleiding, ontvangen op 19 maart 2024;

Gelet op de bijkomende informatie ontvangen op 29 april 2024 ;

¹ Voor de oorspronkelijke versie van de tekst, die collegiaal werd gevalideerd, cf. de Franse versie van de tekst, die beschikbaar is in de FR-versie van de rubriek "adviezen" van de website van de Autoriteit.

Brengt op 17 mei 2024 het volgende advies uit:

Inleiding

Dit is een adviesaanvraag over een ontwerp van samenwerkingsakkoord dat de verwerking van persoonsgegevens regelt in het kader van de uitvoering van het recht op opleiding. Dit ontwerp is nodig voor de implementatie van het digitale portaal van het *Federal Learning Account*, opgezet door de wet van 20 oktober 2023 (een ontwerp waarover de Autoriteit al een advies heeft uitgebracht).

Bij het bestuderen van het ontwerp van samenwerkingsakkoord maakt de Autoriteit voornamelijk opmerkingen over : het gebrek aan duidelijkheid en precisie van bepaalde doeleinden van het ontwerp; het niet vaststellen van een maximale bewaartermijn (of criteria voor de berekening ervan) ; en over de rechtmatigheid van de gegevensbank "*Données Authentiques des Diplômes délivrés*".

Voor een volledige lijst van opmerkingen, zie de conclusies ([dispositief](#), blz. 14-15).

Inhoudstabel

I. Onderwerp en context van de adviesaanvraag..... 3

II. Onderzoek 4

 A. Algemene opmerking over de rechtmatigheid en voorspelbaarheid van het ontwerp van samenwerkingsakkoord..... 4

 B. Doeleinden 5

 C. Persoonsgegevens 8

 D. Verwerkingsverantwoordelijken 9

 E. Bewaartermijn..... 9

 F. Beveiliging van de digitale toepassing10

 G. Gegevensbank "*Données Authentiques des Diplômes délivrés*"11

I. Onderwerp en context van de adviesaanvraag

1. De minister van Onderwijs en Vorming vroeg de Autoriteit om advies over het ontwerpdecreet (hierna "het ontwerpdecreet" genoemd) tot goedkeuring van het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de invoering en het beheer van de *individuele leerrekening* en de elektronische uitwisseling van opleidingsgegevens (**hierna "het samenwerkingsakkoord"** of "het ontwerp" genoemd). »).
2. Aangezien dit ontwerpdecreet beperkt is tot het verlenen van instemming met bovengenoemd samenwerkingsakkoord en de verwerking van persoonsgegevens niet regelt, brengt de Autoriteit advies uit over het samenwerkingsakkoord, dat dergelijke bepalingen bevat.
3. In de memorie van toelichting wordt het ontwerp beschreven in het licht van de Europese doelstellingen, waarbij vooral wordt verwezen naar een aanbeveling van de Raad van de Europese Unie van mei 2022 over individuele leerrekeningen². In deze tekst beveelt de Raad van de Europese Unie de lidstaten aan de invoering van individuele leerrekeningen te overwegen³ om de houders ervan in staat te stellen deel te nemen aan een aan de arbeidsmarkt aangepaste opleiding en hun toegang tot of behoud van werk te vergemakkelijken. De Raad beveelt ook aan dat, indien lidstaten besluiten individuele leerrekeningen te creëren, er een faciliterend kader wordt opgezet⁴, met inbegrip van met name maatregelen gericht op i) het opzetten van een actueel openbaar register van opleidingen en ii) het bevorderen van de ontwikkeling van een nationaal digitaal portaal voor toegang tot de leerrekening en het raadplegen van het register.
4. Bij wet van 20 oktober 2023⁵ werd de **eerste stap** gezet in de bouw van dit digitale portaal met de ontwikkeling van *het Federal Learning Account* (hierna "FLA" genoemd), die de volgende doelstellingen nastreeft :
 - 1° *het faciliteren van de uitoefening van het individueel opleidingsrecht en de sectorale opleidingsrechten;*
 - 2° *het beheer van het opleidingskrediet, de gevolgde opleidingen en de sectorale aspecten van de opleiding;*
 - 3° *de registratie van de opleidingen in het kader van de arbeidsverhouding;*
 - 4° *het faciliteren van inzetbaarheidsbevorderende maatregelen.*⁶
5. De Autoriteit sprak zich uit over het voorontwerp van deze wet in haar advies nr. 82/2023 van 27 april 2023.

² Aanbeveling van de Raad van de Europese Unie inzake individuele leerrekening van 31 mei 2022, beschikbaar op <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8944-2022-INIT/nl/pdf>

³ De Raad van de Europese Unie definieert als volgt de "*individuele leerrekening*": *een vorm van individuele opleidingsrechten. Het gaat om een persoonlijke rekening die mensen in staat stelt hun rechten mettertijd op te bouwen en te behouden om ze – wanneer ze dat willen en in overeenstemming met de nationale regels – te gebruiken voor de in aanmerking komende opleidings-, begeleidings- of validatiemogelijkheid die ze het nuttigst achten"*

⁴ De Raad van de Europese Unie definieert als volgt het faciliterend kader: *"steun die het doeltreffend gebruik van individuele opleidings-rechten bevordert. Het gaat onder meer om loopbaanbegeleidings- en validatie-mogelijkheden, een nationaal register van mogelijkheden die voor financiering via individuele opleidingsrechten in aanmerking komen, één enkel nationaal digitaal portaal voor toegang tot de individuele leerrekening en het nationale register, en betaald opleidingsverlof"*

⁵ De wet van 20 oktober 2023 betreffende de oprichting en het beheer van de "Federal Learning, B.S, 1 december 2023.

⁶ Artikel 2 van de wet van 20 oktober 2023 betreffende de oprichting en het beheer van de "Federal Learning Account".

6. Gezien de specifieke institutionele kenmerken van België zijn **alle overheidsniveaus betrokken bij de implementatie van een dergelijk faciliterend kader**⁷. Daarom is een samenwerkingsakkoord noodzakelijk om de verdeling van de bevoegdheden te regelen voor het organiseren van de opleiding van de burgers en het bevorderen van de opleiding en om het verzamelen van informatie met betrekking tot opleiding in één enkele toepassing te organiseren, waarbij gegevens worden uitgewisseld uit gegevensbanken die onder de bevoegdheid van de federale overheid of de gefedereerde entiteiten vallen.
7. Het doel van het samenwerkingsakkoord is om het voor de burgers **gemakkelijker te maken toegang te krijgen** tot opleidingen en om hen **te ondersteunen bij de opleiding** dankzij de transparantie over alle aspecten van de opleiding en het verwerven van vaardigheden. Het is ook bedoeld om de **werking van de arbeidsmarkt te bevorderen** door individuen meer controle te bieden over hun eigen loopbaan.
8. Uit artikel 2 van het samenwerkingsakkoord blijkt duidelijk dat dit ontwerp twee centrale doelstellingen heeft :
*"De eerste doelstelling betreft de elektronische uitwisseling van gegevens inzake opleiding tussen gefedereerde entiteiten en de federale staat met het oog op het realiseren van de in artikel 6 vermelde doelstellingen van gegevensverwerking."*⁸ ;
*De tweede centrale doelstelling betreft de ontwikkeling en het beheer van de beveiligde toepassing "Individual Learning Account" (hierna "ILA") door Sigedis die de betrokkenen toegang verschaft tot hun eigen opleidingsgegevens en (mogelijke aanspraken op opleidingsmaatregelen"*⁹

II. Onderzoek

A. Algemene opmerking over de rechtmatigheid en voorspelbaarheid van het ontwerp van samenwerkingsakkoord

9. De verwerking van persoonsgegevens die noodzakelijk is voor de vervulling van een wettelijke verplichting en/of voor de uitoefening van een opdracht van algemeen belang of in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag die aan een verwerkingsverantwoordelijke is toevertrouwd, moet overeenkomstig artikel 6.3 van de AVG, gelezen in het licht van overweging 41, worden geregeld door duidelijke **en nauwkeurige regelgeving**, waarvan de toepassing voor de **betrokkenen** voorspelbaar moet zijn. Bovendien is het volgens artikel 22 van de Grondwet noodzakelijk dat de 'wezenlijke elementen' van de gegevensverwerking door middel van een **formele wettelijke norm** (wet, decreet of ordonnantie) worden vastgesteld. Wanneer de gegevensverwerking een bijzonder belangrijke **inmenging vormt** op de rechten en vrijheden van de betrokkenen, zoals in het onderhavige geval¹⁰, moeten de volgende essentiële elementen door de wetgever worden vastgesteld:

⁷ Deze omvatten het algemene tewerkstellingsbeleid op federaal niveau, het beleid inzake begeleiding en socioprofessionele inschakeling en opleiding voor het Waals Gewest, via het Gemeenschapsniveau dat bevoegd is voor onderwijs.

⁸ Het is dus de bedoeling dat Sigedis de FLA-gegevens ter beschikking stelt van de gefedereerde entiteiten en, in voorkomend geval, van de door hen gemandateerde instanties.

⁹ Uit de memorie van toelichting blijkt dat het samenwerkingsakkoord ook ertoe strekt "*de gefedereerde entiteiten in staat te stellen gegevens met betrekking tot diploma's en getuigschriften, gevolgde cursussen bij verschillende opleidingsinstellingen, kwalificaties en beroepservaring, alsook opleidingen over hun eventuele recht op opleidingspremies, ter beschikking te stellen van Sigedis*"

¹⁰ Het " Individual Learning Account " systeem verzamelt gecentraliseerde gegevens over alle burgers die hebben gewerkt of nog werken tijdens hun loopbaan.

- het (de) precieze doeleinde(n) op basis waarvan het mogelijk moet zijn om de gegevensverwerkingen te voorzien die zullen worden uitgevoerd voor de verwezenlijking ervan;
 - De aanwijzing van de verwerkingsverantwoordelijke(n);
 - De (categorieën van) verwerkte persoonsgegevens die ter zake dienend en niet overmatig zijn ter verwezenlijking van deze doeleinden;
 - De categorieën van betrokkenen wiens persoonsgegevens worden verwerkt;
 - De (categorieën van) ontvangers aan wie de gegevens worden meegedeeld, evenals de omstandigheden waarin en de redenen waarom de gegevens worden verstrekt;
 - De maximale bewaartermijn van de geregistreerde persoonsgegevens.
10. Een samenwerkingsakkoord als bedoeld in artikel 92bis van de bijzondere wet tot hervorming van de instellingen van 8 augustus 1980, voor zover deze bij wet, decreet of ordonnantie is bekrachtigd, is een adequaat formeel wetgevingsinstrument om de verwerking van persoonsgegevens te regelen.
11. Zoals de Autoriteit al heeft benadrukt, moet het ontwerp intrinsiek voldoen aan het vereiste van duidelijkheid en voorspelbaarheid van de norm, des te meer omdat het een aanzienlijke inmenging in de rechten en vrijheden van de betrokken personen inhoudt. Iedereen die deze wil raadplegen, moet zich een duidelijk beeld kunnen vormen van de verwerkingen die zullen worden uitgevoerd en de voorwaarden waaronder deze zijn toegestaan.

B. Doeleinden

12. Overeenkomstig artikel 5.1.b), van de AVG mag een verwerking van persoonsgegevens enkel worden verricht voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.
13. Artikel 6 van het samenwerkingsakkoord bepaalt dat de in artikel 5 bedoelde persoonsgegevens worden verwerkt voor :
- 1° de personen bedoeld in artikel 4¹¹ , op hun verzoek, informatie te bieden over hun gegevens met betrekking tot opleiding en hun mogelijke aanspraken op financiële stimulansen met betrekking tot opleiding uit te oefenen;*
- 2° de begeleiding van en informatie- en adviesverlening aan de personen bedoeld in artikel 4 over hun loopbaan, opleidingen en inschakeling op de arbeidsmarkt te organiseren en bevorderen op hun verzoek;*
- 3° de uitoefening, door personen bedoeld in artikel 4, van de rechten en financiële stimulansen in verband met opleiding, zoals bedoeld in artikel 1, 7°, f) tot en met i) te faciliteren op hun verzoek;*
- 4° de terbeschikkingstelling van geanonimiseerde of gepseudonimiseerde gegevens aan onderzoeksinstellingen om wetenschappelijke of statistische studies uit te voeren over de opleiding van personen in België, de impact ervan op de Vlaamse, Brusselse, Waalse en Belgische arbeidsmarkt of om het beleid op dit gebied te ondersteunen.*
14. Aangezien de doeleinden waarvoor gegevens worden verwerkt een essentieel onderdeel vormen van de verwerking, moeten ze duidelijk, nauwkeurig en uitputtend worden gedefinieerd in een formele wettelijke norm om te voldoen aan de beginselen van rechtmatigheid en

¹¹ Het artikel 4 van het samenwerkingsakkoord luidt als volgt): *"Voor de verwerkingsdoeleinden bepaald in artikel 6, worden de categorieën van de in het artikel 5 bedoelde persoonsgegevens verwerkt van de natuurlijke personen die beschikken over een INSZ"*

voorspelbaarheid¹². In dit verband merkt de Autoriteit op dat de formulering van de doelstellingen 1 en 2 **vragen oproept en moet worden verbeterd**. Deze onnauwkeurige formulering maakt het niet mogelijk - voor de betrokkenen van wie de gegevens voor dit doel worden verwerkt (noch voor de Gegevensbeschermingsautoriteit) - om te anticiperen op de verwerking die zal plaatsvinden of de omstandigheden waaronder deze kan plaatsvinden krachtens het decreet.

15. Wat de eerste **doelstelling** betreft, begrijpt de Autoriteit niet **wat de wetgever beoogt**. Op een vraag hierover antwoordde de afgevaardigde van de minister dat (de Autoriteit vertaalt) "*het belangrijkste doel is om een gecentraliseerde plek te hebben waar gegevens worden opgeslagen. Zo krijgen burgers een volledig overzicht van de opleidingen die ze hebben gevolgd en van de diploma's, titels en getuigschriften die ze bezitten. Op die manier zullen burgers toegang krijgen tot informatie over de opleidingen die ze hebben gevolgd, hun beroepskwalificaties en de gegevens van hun Federal Learning Account*". De Autoriteit begrijpt dat het doel is om betrokkenen een overzicht te geven van hun opleidingsgegevens en hen toegang te verlenen tot deze gegevens. **De huidige formulering van het doel geeft deze doelstelling niet duidelijk weer, dus moet deze opnieuw worden geformuleerd.**
16. Het tweede doeleinde wordt uitgedrukt in **zeer algemene bewoordingen**. Door deze onnauwkeurigheid kan Autoriteit niet begrijpen wat in dit geval specifiek de bedoeling is. Hierover bevestigd, antwoordde de afgevaardigde van de minister (de Autoriteit vertaalt) "*de tweede doelstelling is het organiseren en bevorderen van diensten in verband met beroepsoriëntatie en advies over opleiding en inschakeling op de arbeidsmarkt. Dit zal de oriëntering en de adviesverlening door degenen die verantwoordelijk zijn voor beroepsopleidingen, zoals Forem, IFAPME en hun tegenhangers in andere regio's, vergemakkelijken. Op deze manier heeft elke burger een lijst met toegankelijke opleidingen*". **Deze doelstelling moet duidelijker en preciezer worden geformuleerd, zodat het gemakkelijk te begrijpen is dat ze gericht is op het werk van degenen die verantwoordelijk zijn voor beroepsopleidingen**.
17. Daarnaast merkt de Autoriteit op dat de eerste drie doeleinden worden uitgevoerd "op verzoek" van de betrokkene. Op een vraag hierover antwoordde de afgevaardigde van de minister (de Autoriteit vertaalt) "*de gegevensverwerking kan enkel plaatsvinden als de persoon toestemming heeft gegeven. Burgers kunnen dit op eigen initiatief doen door zich in te schrijven in het programma, of ze kunnen worden aangemoedigd om dit te doen, - bijvoorbeeld door Forem - als onderdeel van de ondersteuning van een werkzoekende. In ieder geval is de regeling optioneel en kan niemand worden gedwongen zich in te schrijven*". De toestemming van de **betrokkene is bijkomende garantie**. Dit neemt niet weg dat, zoals elke wilsuiting, deze voorafgaande toestemming vrij, geïnformeerd, **specifiek en ondubbelzinnig moet zijn**¹³. De Autoriteit roept de wetgever op om **de voorgenomen verdere verwerking in de memorie van toelichting te specificeren**, zodat betrokkenen over alle noodzakelijke informatie beschikken voordat zij toestemming geven voor de verwerking.
18. Bovendien dringt de Autoriteit erop aan dat de toestemming zelf met bepaalde waarborgen wordt omringd: : de betrokkene moet **vooraf geïnformeerd worden en mag de toestemming op elk moment intrekken**¹⁴. Daarom wordt aanbevolen het ontwerp te wijzigen om te bepalen

¹² De Autoriteit heeft er al herhaaldelijk op gewezen dat het belangrijk is om ervoor te zorgen dat de wettelijke bepalingen inzake de verwerking van persoonsgegevens duidelijk en nauwkeurig zijn; dit is een belangrijke kwaliteitsgarantie om een passend niveau van gegevensbescherming te waarborgen. Zie in dit verband advies nr 108/2020 van 5 juni 2020, overweging 8.

¹³ Zie in dit verband advies nr 06/2024 van 19 januari 2024, overweging . 9, nr. 93/2023 van 17 mei 2023, overweging 9. Artikel 4.11) van de AVG definieert toestemming als: "*elke vrije, specifieke, geïnformeerde en ondubbelzinnige wilsuiting waarmee de betrokkene door middel van een verklaring of een ondubbelzinnige actieve handeling hem betreffende verwerking van persoonsgegevens aanvaardt.*"

¹⁴ Zie in dit verband advies nr 165/2019 van 18 oktober 2019, overweging 10.

dat de betrokken overheidsinstanties **de betrokkene duidelijk moeten informeren over de specifieke procedures voor het intrekken van toestemming.**

19. Wat het statistische doel betreft, herhaalt de Autoriteit bij wijze van aanbeveling¹⁵ - zonder dat dit een wijziging van de tekst vereist - dat artikel 89.1 van de AVG van toepassing is op verwerkingen voor wetenschappelijke of statistische doeleinden. Dit artikel bepaalt dat elke verwerking van persoonsgegevens voor statistische doeleinden moet worden voorzien van **passende waarborgen** die ervoor zorgen dat er technische en organisatorische maatregelen zijn getroffen om de inachtneming van het beginsel van minimale gegevensverwerking te garanderen, en dat wanneer de statistische doeleinden kunnen worden verwezenlijkt door verdere verwerking die de identificatie van betrokkenen niet of niet langer toelaat, zij aldus moeten worden verwezenlijkt.
20. De (verdere) verwerking voor wetenschappelijke en statistische doeleinden gebeurt dus bij voorkeur aan de hand van anonieme gegevens.¹⁶ Indien het niet mogelijk is om met anonieme gegevens het beoogde verwerkingsdoeleinde te bereiken, kunnen gepseudonimiseerde persoonsgegevens¹⁷ worden gebruikt.
21. Wat anonimisering en pseudonimisering betreft, herhaalt de Autoriteit de overwegingen die zij consequent in haar adviezen verwoordt¹⁸. Zij herinnert eraan dat de identificatie van een persoon niet enkel slaat op de mogelijkheid om zijn naam en/of adres te achterhalen, maar eveneens op **de mogelijkheid om hem te identificeren via een proces van individualisering, correlatie of gevolgtrekking**. Transparantie m.b.t. de gebruikte anonimiseringsmethode en een analyse van de risico's verbonden aan heridentificatie, zijn elementen die bijdragen tot een weloverwogen aanpak van het anonimisatieproces. Voor het overige verwijst de Autoriteit naar advies 05/2014 van de Werkgroep "Artikel 29" over gegevensbescherming, voorganger van het Europees Comité voor gegevensbescherming, over de anonimiseringstechnieken¹⁹.
22. De Autoriteit wijst er tevens op dat er een verschil bestaat tussen gepseudonimiseerde gegevens, gedefinieerd in artikel 4.5) van de AVG als gegevens "*die niet meer aan een specifieke betrokkene kunnen worden gekoppeld zonder dat er aanvullende gegevens worden gebruikt*", en geanonimiseerde gegevens, die niet meer op redelijke wijze kunnen worden gekoppeld aan een specifieke persoon. Alleen deze laatste vormen niet langer persoonsgegevens en zijn daarom uitgesloten van het toepassingsgebied van de AVG, overeenkomstig overweging 26.
23. Derhalve, rekening houdend met de definitie van persoonsgegevens in artikel 4.1), van de AVG²⁰, moet ervoor worden gezorgd dat, in voorkomend geval, aan de vereiste hoge normen

¹⁵ Zie ook in dit verband advies nr. 40/2023 van 9 februari 2023, overwegingen 52 tot 57.

¹⁶ De Autoriteit herinnert eraan dat 'anonieme gegevens' informatie betreft die niet aan een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon kan worden gekoppeld *a contrario* van artikel 4.1 van de AVG.

¹⁷ Artikel 4.5 van de AVG omschrijft "pseudonimisering" als "*het verwerken van persoonsgegevens op zodanige wijze dat de persoonsgegevens niet meer aan een specifieke betrokkene kunnen worden gekoppeld zonder dat er aanvullende gegevens worden gebruikt, mits deze aanvullende gegevens apart worden bewaard en technisch en organisatorische maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat de persoonsgegevens niet aan een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon worden gekoppeld*".

¹⁸ Zie in dit verband het advies 62/2019 van 27 februari 2019, overw. 29; Advies nr. 08/2020 van 31 januari 2020, overw. 35; Advies nr.155/2023 van 20 oktober 2023, overw. 59 en 60.

¹⁹ Dit advies is beschikbaar op volgend adres: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp216_nl.pdf.

²⁰ De AVG definieert persoonsgegevens als "*alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon ('de betrokkene'); als identificeerbaar wordt beschouwd een natuurlijke persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identicator zoals een naam, een identificatienummer, locatiegegevens, een online identicator of*

voor anonimisering wordt voldaan en dat de gegevens niet eenvoudigweg worden gepseudonimiseerd. De verwerking van dergelijke gegevens, zelfs al zijn ze gepseudonimiseerd, moet immers worden gezien als een verwerking van persoonsgegevens als bedoeld in de AVG.

24. Uit het voorgaande volgt dat als er sprake is van pseudonimisering (en niet anonimisering):
- er moet worden verwezen naar de verslagen van het Europees Agentschap voor Cyberbeveiliging betreffende technieken en goede praktijken voor pseudonimisering²¹ ;
 - deze verwerking moet worden omkaderd met alle vereiste waarborgen en moet voldoen aan de geldige beginselen ter zake²².

C. Persoonsgegevens

25. Artikel 5 van het samenwerkingsakkoord luidt als volgt : *De volgende categorieën van persoonsgegevens van de in artikel 4 bedoelde personen voor de in artikel 6 bepaalde doeleinden worden verwerkt:*

- "1° het INSZ;*
- 2° de naam en de voornamen;*
- 3° de geboortedatum, en, in voorkomend geval, de overlijdensdatum;*
- 4° het domicilieadres;*
- 5° de gegevens met betrekking tot opleiding.²³ »*

26. Artikel 5.1.c), van de AVG bepaalt dat persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de beoogde doeleinden (minimale gegevensverwerking). De gegevens die worden verzameld in het kader van het samenwerkingsakkoord geven **geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen**, gezien de doeleinden waarvoor ze worden verzameld.

van een of meer elementen die kenmerkend zijn voor de fysieke, fysiologische, genetische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit van die natuurlijke persoon"

²¹ Zie in dit verband de volgende verslagen van ENISA: « Pseudonymisation techniques and best practices » van 3 december 2019, beschikbaar op <https://www.enisa.europa.eu/publications/pseudonymisation-techniques-and-best-practices> et « Data pseudonymisation : Advanced techniques and use cases » van 28 januari 2021, beschikbaar op <https://www.enisa.europa.eu/publications/data-pseudonymisation-advanced-techniques-and-use-cases>

²² Hetzelfde geldt voor het proportionaliteitsbeginsel dat verwijst naar het specifiekere beginsel van "minimale gegevensverwerking" dat inhoudt dat de persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt, overeenkomstig artikel 5.1.c) van de AVG.

²³ Artikel 1, 7° van het samenwerkingsakkoord definieert de opleidingsgegevens als: *alle persoonsgegevens die verwijzen naar de informatie over de opleiding van een persoon en, in voorkomend geval, betrekking hebben op*

- a) de basiskennmerken van de behaalde studiebewijzen bij Belgische onderwijsinstellingen;*
- b) de basiskennmerken van de behaalde studiebewijzen bij buitenlandse onderwijs- en opleidingsinstellingen die door de bevoegde gefedereerde entiteit zijn erkend*
- c) de basiskennmerken van de gevolgde opleidingen bij opleidingsverstrekkers, met inbegrip van de opleidingen georganiseerd door de instellingen van sociale zekerheid, de sectorale instellingen en de actoren belast met een taak van arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding;*
- d) de beroepskwalificaties met de eventuele vermelding van de behaalde titel of titels van beroepsbekwaamheid;*
- e) de ervaring en verworven competenties*
- f) het aantal uren of dagen om een opleiding te volgen tijdens de arbeidsuren;*
- g) het recht om op het werk afwezig te zijn tijdens de arbeidsuren met behoud van loon met het oog op het volgen van een erkende opleiding;*
- h) financiële stimulansen om een opleiding of begeleiding te volgen al dan niet tijdens de arbeidsuren, met inbegrip van de opleidings- en loopbaancheques;*
- i) financiële stimulansen om een opleiding te volgen tijdens de periodes van werkloosheid;*
- j) de beschikbare gegevens in de Federal Learning Account;*

D. Verwerkingsverantwoordelijken

27. Artikel 4.7. van de AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de verwerkingsverantwoordelijke diegene is die in deze regelgeving als dusdanig wordt aangewezen.
28. De verwerkingsverantwoordelijken worden gedefinieerd in Hoofdstuk VI van het samenwerkingsakkoord Artikel 10 van dit samenwerkingsakkoord bepaalt:
- «§ 1 Sigedis ²⁴treedt op als verwerkingsverantwoordelijke voor wat betreft de gegevensverwerkingen die plaatsvinden om de doelstellingen in artikel 6, 1° en 4° te verwezenlijken. Sigedis treedt ook op als verwerkingsverantwoordelijke voor wat betreft de gegevensverwerkingen die plaatsvinden om de doelstellingen in artikel 6, 3° te verwezenlijken, voor zover zij betrekking hebben op de Federal Learning;
 - § 2. De door de bevoegde gefedereerde entiteiten aangeduide agentschappen treden, ieder voor hun bevoegdheid, op als verwerkingsverantwoordelijke voor wat betreft de gegevensverwerkingen die plaatsvinden om de doelstellingen in artikel 6, 2° en 3° te verwezenlijken.
 - In afwijking van paragrafen 1 en 2, wordt de instelling of instantie, waarvan de gegevens met betrekking tot opleiding worden verwerkt om de doelstellingen in artikel 6 te verwezenlijken, beschouwd als de verwerkingsverantwoordelijke om de juistheid van deze persoonsgegevens te waarborgen"
29. Deze bepaling beschrijft de specifieke verantwoordelijkheden van elke verwerkingsverantwoordelijke. De Autoriteit neemt hiervan nota. Het is belangrijk om het **voor betrokkenen gemakkelijker te maken om hun rechten uit te oefenen**, zoals uiteengezet in de artikelen 12 tot en met 22 van de AVG.

E. Bewaartermijn

30. Krachtens artikel 5.1.e) van de AVG, mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor ze worden verwerkt.
31. Artikel 9 van het samenwerkingsakkoord met betrekking tot de bewaartermijn luidt als volgt :
- § 1 . De initiële verwerkingsverantwoordelijke staat in voor de bewaring van de brongegevens met betrekking tot opleiding bedoeld in artikel 5.
- In voorkomend geval, worden de persoonsgegevens met betrekking tot de gevolgde opleidingen bij sectorale instellingen, voor zover zij hierom verzoeken, bewaard door Sigedis.*
- §2. De partijen streven naar een uniforme dienstverlening aan de personen in de tijd en bepalen hiertoe de bewaringstermijn die noodzakelijk is om de doelstellingen bepaald in artikel 6 te realiseren.
- De partijen bij dit samenwerkingsakkoord kunnen hiertoe, binnen hun bevoegdheid, op elkaar afgestemde nadere regels uitwerken voor de bewaring en vernietiging van de persoonsgegevens die ze beheren en het voorwerp uitmaken van dit samenwerkingsakkoord.*

²⁴ Artikel 1, 9°, van het samenwerkingsakkoord definieert Sigidis als: *de vzw Sigedis, opgericht overeenkomstig artikel 12 van het koninklijk besluit van 12 juni 2006 tot uitvoering van Titel III, hoofdstuk II, van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact;*

32. Het samenwerkingsakkoord **specificeert niet** de maximale bewaartermijn voor persoonsgegevens die zullen worden uitgewisseld en verwerkt, en delegeert deze verplichting aan de partijen bij het akkoord via §2 van dit artikel²⁵. Aangezien de maximale bewaartermijn volgens het rechtmatigheidsbeginsel (zie punt 9 van dit advies) een belangrijk element is en kan worden beschouwd als een van de essentiële elementen van een gegevensverwerking²⁶, kan het ontwerp de verantwoordelijkheid voor het bepalen van deze termijn niet delegeren aan de betrokken partijen.
33. De afgevaardigde van de minister, die hiernaar werd gevraagd, antwoordde dat (de Autoriteit vertaalt) *"de bewaartermijnen van de gegevens de termijnen zijn die reeds zijn vastgelegd voor elke opleiding in het Waals Gewest"*. De Autoriteit dringt erop aan **dat de bewaartermijn wordt opgenomen in het ontwerp van samenwerkingsakkoord, of ten minste de criteria op basis waarvan deze termijn kan worden vastgesteld**. Als de betrokken verwerkingsverantwoordelijken voor sommige verwerkingen terugvallen op reeds bestaande regeling m.b.t. de bewaartermijn, dan dient er naar verwezen te worden.
34. Bovendien bepaalt artikel 9, § 2, 2de lid van het ontwerp het volgende *"De partijen bij dit samenwerkingsakkoord kunnen hiertoe, binnen hun bevoegdheid, op elkaar afgestemde nadere regels uitwerken voor de bewaring en vernietiging van de persoonsgegevens die ze beheren en het voorwerp uitmaken van dit samenwerkingsakkoord"* (de Autoriteit onderstreept). **Deze bepaling moet anders worden geformuleerd om de partijen te verplichten** gedetailleerde regels op te stellen voor het bewaren en vernietigen van gegevens.

F. Beveiliging van de digitale toepassing

35. Artikel 8 van het samenwerkingsakkoord bepaalt dat Sigedis verantwoordelijk is voor de ontwikkeling van het "Individual Learning Account applicatie en voor de betrokkenen voor toegang op afstand zorgt via elektronische middelen. Dit artikel *bepaalt het volgende "Sigedis waarborgt dat de toegang tot de Individual Learning Account enkel via afdoende beveiligde online-toepassingen gebeurt die daartoe de nodige verbindingen hebben gelegd en over minstens hetzelfde beveiligingsniveau beschikken als deze digitale applicatie"*
36. Als beheerder van het IT-platform is **Sigedis verantwoordelijk voor eventuele technische problemen en moet het specifieke elektronische toegangsrechten voorzien** voor de betrokken personen. Het is essentieel dat alleen bevoegde personen of organisaties toegang hebben tot de digitale toepassing en dat zij alleen de informatie kunnen raadplegen waartoe zij gemachtigd zijn. Wat betreft de authenticatiemethode die moet worden gebruikt in het kader van het toegangsbeheer tot de digitale ruimtes²⁷, herinnert de Autoriteit eraan dat, indien persoonsgegevens binnen de digitale ruimtes toegankelijk zijn, het gebruik van een sterke authenticatiemethode zoals een authenticatiemodule voor identiteitskaarten of een gelijkwaardig systeem dat een adequaat veiligheidsniveau garandeert, aangewezen is²⁸.

²⁵ Artikel 9, § 2, 1ste lid van het samenwerkingsakkoord luidt als volgt: §2. *"de partijen streven naar een uniforme dienstverlening aan de personen in de tijd en bepalen hiertoe de bewaringstermijn die noodzakelijk is om de doelstellingen bepaald in artikel 6 te realiseren"*

²⁶ Dit beginsel is door de Autoriteit in verschillende adviezen herhaald. Zie in dit verband advies nr 172/2022 van 19 augustus 2022, overweging 29.

²⁷ Zie ook in dit verband advies nr. 108/2020 van 5 december 2020, overweging 18.

²⁸ Het gebruik van eID of Itsme kan worden beschouwd als een authenticatiemiddel. De Autoriteit wijst erop dat België de eID en Itsme heeft aangemeld als elektronische identificatiesystemen die een hoog garantieniveau bieden in de zin van artikel 8,2, c), van de eIDAS-verordening.

G. Gegevensbank "Données Authentiques des Diplômes délivrés"

37. Artikel 1, 8° van het ontwerp definieert de gegevensbanken voor gegevens met betrekking tot de opleiding als volgt : *de gegevensbank die opgericht is door of krachtens de Gemeenschaps-, Gewest- of federale wetgeving, binnen de eigen bevoegdheidssfeer, en bepaalde gegevens met betrekking tot opleiding bevat*".
38. Deze bepaling vermeldt de gegevensbank "*Données Authentiques des Diplômes délivrés*" (hierna "**DADI**»), *opgericht door de Franse Gemeenschap bij omzendbrief van 29 november 2021 betreffende de "Modalités d'envoi sous forme informatique des données relatives à la délivrance des certificats d'enseignement secondaire supérieur, des certificats de qualification et d'études ainsi que des attestations de compétences complémentaires dans l'enseignement ordinaire de plein exercice et en alternance"* (de Autoriteit onderstreept) .Bovendien bepaalt dit artikel *De gegevensbank DADI werd uitgebreid tot alle diploma's en getuigschriften afgeleverd in de Franse Gemeenschap, in het Waals Gewest en in de Duitstalige Gemeenschap*". Met deze applicatie kunnen onderwijsinstellingen de gegevens invoeren die nodig zijn om kwalificaties, getuigschriften en diploma's uit te geven.
39. Overheidsinstanties **moeten de beschikbare gegevensbron gebruiken als deze bron authentiek is**. Het is namelijk vanwege de authentieke aard van de gegevens dat het principieel relevant is om andere overheidsinstanties te verplichten de betreffende gegevensbron te gebruiken²⁹. De Autoriteit wijst er echter op dat alleen gegevensbanken³⁰ waarvan de essentiële elementen worden bepaald door een norm van wettelijke rangorde als authentieke bronnen **kunnen worden geïdentificeerd**. Aangezien de DADI-gegevensbank onder de bevoegdheid van de Franse Gemeenschap valt, moet naar het decreet worden verwezen.
40. Als de DADI-gegevensbank, vanwege de authentieke gegevens die ze bevat, als authentieke bron fungeert, is het dus noodzakelijk dat de essentiële elementen van de gegevensverwerking die via deze authentieke bron wordt uitgevoerd, worden vastgelegd in een norm van wettelijke rangorde. In dit geval is de Autoriteit echter bezorgd dat de aanvrager **via het samenwerkingsakkoord een normatieve basis creëert voor deze gegevensbron**. Deze aanpak is vatbaar voor kritiek wat betreft de beginselen van voorspelbaarheid en rechtmatigheid.
41. De Autoriteit is van mening dat het besluit om een persoonlijke gegevensbank als authentieke bron te gebruiken alleen kan worden genomen **door de wetgever in de formele zin van het woord**, en in overeenstemming met het rechtmatigheidsbeginsel dat is vastgelegd in artikel 22 van de Grondwet³¹. De Autoriteit verzoekt de wetgever een **regelgevend kader vast te stellen** om deze gegevensbank als een authentieke gegevensbron te kwalificeren.

²⁹ Zie in dit verband advies nr 24/2024 van 18 maart 2024, overweging 16.

³⁰ Zie in dit verband advies nr 143/2023 van 29 september 2023, overweging 37.

³¹ Zie in dit verband advies nr 93/2023 van 17 mei 2023, overweging 27 tot 31. Daarnaast preciseert de Autoriteit het volgende "*dit wettelijk kader moet de essentiële elementen van de beoogde verwerkingen bepalen (bepaling van de precieze en concrete doeleinden waarvoor de gegevens worden gecentraliseerd en kunnen worden gebruikt, de categorieën van betrokkenen van wie de gegevens zullen worden gecentraliseerd en de categorieën van gecentraliseerde gegevens, de categorieën van ontvangers die er toegang toe kunnen krijgen en de omstandigheden waarin een dergelijke toegang kan worden verleend, de verwerkingsverantwoordelijke(n) van deze authentieke bron en de periode gedurende welke de gegevens van deze authentieke bron worden bewaard)*."

OM DIE REDENEN,

acht de Autoriteit het raadzaam om:

- De eerste en tweede doelstelling duidelijker en preciezer formuleren om de voorspelbaarheid ervan te vergroten (overwegingen 14 en 16);
- het ontwerp aan te passen om (i) te waarborgen dat toestemming te allen tijde kan worden ingetrokken, door de invoering van een specifieke informatieverplichting met betrekking tot de intrekkingregelingen ten laste van de betrokken overheidsinstanties en (ii) de voorwaarden vast te stellen waaronder intrekking van toestemming niet kan plaatsvinden (overwegingen 17 en 18) ;
- In de memorie van toelichting de geplande verdere verwerking specificeren, zodat betrokkenen over alle noodzakelijke informatie beschikken voordat zij toestemming geven voor de verwerking (overweging 17)
- De maximale bewaartermijn van de persoonsgegevens vermelden, of toch minstens de criteria die toelaten om deze termijn te bepalen (overw. 17 tot 19). In de mate dat de betrokken verwerkingsverantwoordelijken voor sommige verwerkingen terugvallen op reeds bestaande regeling m.b.t. de bewaartermijn, dan dient er naar verwezen te worden. (overwegingen 32 en 33) ;
- De partijen bij het samenwerkingsakkoord te verplichten gedetailleerde regels vast te stellen voor het bewaren en vernietigen van gegevens (overweging 34) ;
- Voorzien in de goedkeuring van een regelgevend kader om de gegevensbank DADI te kwalificeren als een authentieke gegevensbron (overwegingen 39 t/m 41).

Voor het Kenniscentrum,

(get.) Cédrine Morlière, directeur